

Іван Іванко

Ведучи мову про патріотизм, неможливо не згадати про Святе Письмо, адже ця святиня зберігає в собі чимало свідчень любові до свого народу. Зокрема слід виокремити такі свідчення про ізраїльський народ: він впродовж своєї історії неодноразово піддавався гонінням, виселенням, війнам, але попри всі ці трагічні обставини зумів зберегти свою державу та ідентичність. Що ж йому в цьому допомогло?

Відповідь на ці запитання ми знаходимо на сторінках Святого Письма, де змальовано багато прикладів вираження любові до свого народу.

Першим біблійним прикладом патріотичної позиції є Мойсей, який був чи не найбільшим патріотом свого народу. Книга Виходу розповідає нам, що Мойсей, будучи в домі фараона і достатньо забезпеченим, цікавиться своїм народом і заступається за нього.

Приклад життя Мойсея показує, що патріотизм не є те, від чого можна отримати власну користь, а в першу чергу – це любов до свого народу, самовідданість і готовність чимось пожертвувати заради своїх ближніх. Все життя цього старозавітного праведника сповнене любов'ю до свого народу, і навіть тоді, коли народ грішив і відступав від Бога, він заступався за нього: «Ой, коли б ти простив їхній гріх! А ні, то викресли мене з твоєї книги, що ти написав» (Вих 32, 32). Ціною власного спасіння він «виборює» прощення для свого народу. Така самопожертва свідчить про правдивий його патріотизм.

Інші приклади самопожертви в ім'я батьківщини ми зауважуємо в епоху царів, зокрема царя Давида, який захоплюється красою землі, яку дав Бог для ізраїльського народу. З якою любов'ю він переповідає славні та безславні сторінки історії свого народу! У псалмах біблійний автор відкриває свою величезну прив'язаність до рідної землі: «Якщо

тебе, Єрусалиме, я забуду, нехай забудеться моя десниця!» (Пс 137, 5). Так у певний момент зовнішньої загрози для свого народу Давид у пориві почуття патріотизму і відповідальності за свій народ виступив на його захист у боротьбі з Голіатом. Було і багато інших достойних царів, наприклад Соломон, Йосія та інші, які впродовж свого життя захищали, розвивали і вели свій народ до процвітання. Своєю лагідністю і самопожертвою царі здобували любов народу.

Після Вавилонського полону ізраїльський народ повернувся на свою батьківщину і там побачив повну руїну і запустіння. Тоді їм доводиться починати все спочатку, починаючи з відбудовувати міста, і аж до сформування суспільно громадського життя. У цей складний час на чолі нації стає Неемія, який, будучи при царському дворі Персії, не забув про свій народ та землю, а покинувши все поїхав до Єрусалима, щоб розпочати віднову міста і свого народу (Пор. Неєм 1). Тут яскраво виражено, що саме любов є головним рушієм патріотизму, що спонукає Неемію молити і просити Бога за свій народ.

Невід'ємною частиною історії Ізраїля є період братів Маккавеїв, які теж переповнені ревністю і любов'ю до народу. Вони піднімають повстання і ведуть запеклу боротьбу супроти ворогів (Пор. I і II Мак). На початку боротьби чимало їхніх земляків вважали цю боротьбу позбавленою будь-якого сенсу, бо ж вороги, очевидно, мали перевагу над ними в усіх сферах життя. Але завдяки вірі в Бога та любові до батьківщини ці брати досягли колосального успіху. Адже в основі їхньої боротьби не лежала ціль здобуття влади чи власного піднесення. головною їх метою був захист Бога, своєї гідности, культури і традицій.

Вияв патріотизму у Святому Письмі не обмежується лише цими декількома вище наведеними прикладами. Їх є набагато більше. Езра, Естер, Мардохей, Юдита теж склали чималі жертви на вівтар добробуту свого народу. Історія Ізраїля демонструє, що саме високий рівень патріотизму допоміг цьому народові проіснувати у найважчі періоди свого буття. Через цей народ Бог нам показує, як потрібно любити свою націю, плекати її культуру й традиції, адже таким елементам Бог приділяє багато уваги, і це демонструє нам книга Левіт. Весь Старий Завіт сконцентрований на народі, на його єдності, а єдність впливає з любови.

Ці приклади патріотизму в Святому Письмі зображені на тлі тогочасного стану народу. У період Мойсея ця любов виявляється у час блукань і поневіряння; за царів – процвітання і розвитку; за вавилонського полону є співдією і згуртованістю людей заради збереження власної ідентичности; за Маккавеїв – полягає у відчайдушній і безкорисливій боротьбі. Ці приклади в той чи той спосіб є проявом ревної і сильної любови до народу,

до нації, до братів і сестер за національністю.

В Новому Завіті Христос виразно підкреслює, що «ніхто неспроможен любити більше, ніж тоді, коли він за своїх друзів своє життя віддає» (Йо 15, 13); і ці слова часто наводяться, аби продемонструвати найвищий рівень патріотизму тих, хто загинув за Батьківщину та свій народ. Ми можемо побачити, як апостоли, будучи посланими Христом на проповідь Євангелія по різних кутках світу, не цуралися того, ким вони є, тобто своєї національності. Так зокрема апостол Павло пише: «Бо я бажав би сам бути відлученим від Христа за братів моїх, рідних мені тілом» (Рим 9, 3). Тут слід пригадати слова великого патріота України митрополита Андрея Шептицького: «Христос, що плакав над Єрусалимом, передбачаючи його загибелю, – а після Нього й Апостол Павло, що готовий був життя своє віддати на своїх братів по крові, – Вони дійсно любили свій нарід. І не тільки що не забороняли патріотизму, – але ще й втілювали його» . І хоч Новий Завіт і говорить, що справжня батьківщина людини є не в цьому житті, «бо наше громадянство в небі, звідки і Спасителя очікуємо, Господа Ісуса Христа» (Фил 3, 20), але це не означає, що людина має сидіти склавши руки і бездіяти, а навпаки, вже тут і тепер діяти на добро своїм ближнім, виконуючи тим самим заповідь Ісуса Христа, а наші ближні – це насамперед наша сім'я, наші друзі, наш народ.

Отже патріотизм містить своє коріння у Святому Письмі. Біблійні приклади любові до своєї батьківщини, до свого народу не є чимось, що відійшло в забуття, а має бути для нас взірцем правдивої, безкорисливої відданості своєму народові. Безперечно, що людина покликана любити всіх людей, але це не є перешкодою любити найперше свою родину і Батьківщину. Тож патріотизм – це не є лише світське поняття, але є виконанням заповіді любові і свідченням її в суспільному житті кожної людини, зокрема християнина.

Іван ІВАНЕНКО, Патріотизм у Святому Письмі // СЛОВО №3 (79), вересень-листопад 2019